

bölcsészek és theologusok foglalkoznak a filozófiával, pedig ilyféle studium nagyon ráférne és gyümölcsözőleg hatna az orvostan- és joghallgatókra is. A jogi és orvosi szakoktatást is filozófiai-ethikai eszmékkel kellene áthatni. («Orvostani ethika», «jogtani ethika».) Az ily módon képzett jogászok és orvosok jótékony erkölcsi befolyást gyakorolhatnának a társadalomra.

A modern nevelés egyébként — Paulsen szerint — az elpuhultság jegyében áll. A követeléseket leszállítják, az anyagot összevonják, a tanulmányok rendjén mindenkép könnyítének. És a mai ifjúság mégis elnyomottnak, szerencsétlennek, leigázottnak érzi magát. Bizony vissza kellene térni a régi idők komoly és szigorú neveléséhez. Három parancsolat fogja mindenha jellemezni az igazi nevelést: 1. Tanulj engedelmeskedni! 2. Tanuld magad megerőltetni! (physical, moral, intellectual training.) 3. Tanulj lemondani és vágyaidat megfékezni!

Még ha nem is adnánk mindenben igazat Paulsennek, tán gyorsabb tempót óhajtunk az iskolai reform dolgában, egy ilyen komoly pädagogus komoly szózata azonban mégis kell, hogy gondolkodóba ejtse kivált azokat, akik a mai iskolai rendszer forradalomszerű felforgatását követelik.

Dr. Szelényi Ödön.

*

Erlebtes und Erstrebtes. Reden und Aufsätze von Oskar Jäger,
Gymnasialdirektor a. D., o. Honorarprofessor an der Universität Bonn.
München 1908. C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung. 317 lap. Ára
kötve 7 K.

E tanulmányok és beszédek — szám szerint 26 — az utolsó német iskola- és tanítási ügy 30 éves történetével állnak szoros összefüggésben, amennyiben szerzőnk maga is élénk részt vett a német közoktatás szervezésének minden fázisában és annak idején minden fontosabb tanügyi kérdéshez hozzá is szólott. Mellőzzük szerzőnknek egyes személyes dolgait, így pl. a Bismarckkal való érintkezésére vonatkozó cikkeit s inkább a pädagogiai dolgozatokat emeljük ki, melyek között a legérdekesebb «Patriotismus und Gymnasialerziehung.» A szerző e cikkében is azt az annyiszor felvetett kérdést tárgyalja, hogy miért tanítják a gimnáziumban a két holt nyelvet, a latint és görögöt. E kérdésre Jäger azzal felel, hogy e két nyelv a kereszténység alapítása előtt élt két legfontosabb nép életvilágát tünteti fel, amely nép vívmányain a többi európai kulturnép műveltségének legfontosabb részei alapulnak. És az által, hogy nyelvüket megismerni tanuljuk, az ő szemükkel látunk, az ő eszükkel gondolkozunk, az ő érzésükkel érzünk. Foglalkozik továbbá Jäger eme cikkében még a szabadság fogalmával és fejlődésével is és nagyon sze-

retné, ha a szabadság, különösen a görögök különböző korszakaiban uralkodó szabadság történetével bővebben foglalkoznánk. És itt annak a gondolatának ad kifejezést, hogy ez a hellén szabadságeszme több csodát hozott létre, mint a gőz és villamosság. Az ez után következő beszéd, mellyel szerzőnk mint elnök a filologusok Kölnben tartott nagygyűlését megnyitotta «Die Philologie im Kampf mit den Strömungen der Gegenwart», majdnem ugyanabban az eszmekörben mozog mint az előbbi, csak még hozzá teszi, hogy nagyon szeretné, sőt kiváló nemzeti érdek is volna, ha a parlamentben, az iparban, sőt még a hadseregben is egy oly erős kontingens volna, mely az ókorral, vagyis az emberiség relativ ifjúkorával behatóbban foglalkoznék és ez által a történeti élet iránt való mélyebb megértést elsajátítaná.

A könyv második része már csupa pædagogiai cikket tartalmaz, különösen olyanokat, melyeket szerzőnk különböző pædagogiai társulatok gyűlésein felolvasott. Ezek között különösen a «Das Reformgymnasium auf dem Bremer Philologentage» címűt emelem ki, melyben Jäger a gimnáziumoknak fogja pártját és abban a nézetben van, hogy korunk nagy reálizmusában a gimnáziumi idealizmus megőrzésére különösen nagy szükség van.

Már kevesebb érdekléssel bír a többi, különböző alkalmakkor tartott nagyobbára megnyitó beszéd, de ezek is, — bármennyire is alkalmoszerűek, — mindig valami aktuális pædagogiai kérdést világitanak meg.

A szerzőnek a történelem tanítására vonatkozó megjegyzéseit a szaktanárok különös figyelmébe ajánljuk, mert erre nézve Jäger igen sok okosat és igazat mond. De sok megszívlelendőt és figyelemre méltót fog találni e könyvben mindenki, aki elolvassa.

Téri József.

Iparosok Olvasótára.

*

A *Mártonffy* Márton szakavatott szerkesztésében megjelenő népszerű füzetes vállalat XV. évfolyamának 4—5. kettős száma **Hasznos olvasmányok** cím alatt most hagyta el a sajtót. A füzetben csupa közhasznú és vonzóan megírt olvasmányt találunk. *Csizik* Gyula a *népművészetről* s ezzel kapcsolatosan a népies iparról ír; *Lőrinczy* György *Vasárnapi ördögök* cím alatt az alkoholizmus ellen száll síkra; dr. *Széchy* Ákos *A grafit* hasznát fejtegeti; *Kerekes* György és *Bánffy* János közleményei a régi városi életről és régi családi életről festenek érdekes képet, *Firbás* Nándor élvezetes uti benyomásokat közöl egy tátrai kirándulásról, míg *Dömötör* István «Kármán a hegedűs» cím alatt kedves elbeszélést ad. A céljához képest kiállított füzet a *Lampel* R. könyvkiadóhivatalában jelent meg; ára a kettős számnak 1 kor. 20 fillér.